

Topics: Saving someone who attempts suicide on Shabbat; Gauging "danger"

הצלת המאבד עצמו לדעת

א. תלמוד בבלי מסכת יומא דף לה עמוד ב

תנו רבנן: עני ועשיר ורשע באין לדין, לעני אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר: עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו: כלום עני היית יותר מהלל? אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיך, חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס. עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון. אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג. פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה. אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת.

ב. פי' עיון יעקב על מעשה הלל, מובא בשו"ת ציץ אליעזר חלק ה סימן טו - קונ' משיבת נפש פרק ד

ואותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת היה. כלומר דאף שהיה ע"ש וע"פ הרוב מתגבר הקרירות בע"ש ונתנו העולם סימן וקרקר כל בני שת וגם תקופת טבת דרכו להיות גובר הקרירות ואפ"ה סיכן עצמו בשביל אהבת התורה וסמך עצמו אמה דכתיב שומר מצוה לא ידע דבר רע, והשתא מדוקדק שאמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת, דלכאורה קשה מ"ש זה מאדם אחר דהא אפילו משום תינוק בן יומו מחללין עליו את השבת ומה רבותא דידיה דקאמר ראוי? אלא ודאי אפשר דבאחר הוי כמאבד עצמו לדעת שלא היה לו להביא עצמו לידי סכנה כזו שיצטרך לחלל עליו את השבת, רק בזה שעשה הכל לכבוד התורה ראוי לחלל עליו את השבת אף בכה"ג.

ג. חיד"א על מעשה הלל, בספר פתח עינים (http://hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=40654&st=&pgnum=280)

ראוי זה לחלל עליו השבת יש להבין מה החידוש הזה והלא פקוח נפש דוחה שבת. ועוד דכשמצאוהו קודם שפירקוהו וכו' הול"ל "ראוי זה לחלל את השבת" ואח"כ יאמר "פרקוהו וכו'" ולא אחר שנעשו כל המעשים! ואפשר דהן אמת דלכל אדם מישראל מותר לחלל שבת אמנם אפשר דאח"כ זה האדם שחיללו שבת בעבורו יגדיל עונות מאד וטוב לו אם לא חיללו עליו שבת והיה מת! ברם אם הוא צדיק גמור מריש ועד כען לזה מצוה גדולה להצילו. וז"ש אחר שכבר פירקו וכו' ראוי זה לחלל וכו' כלומר זה צדיק גמור חזו גברא שלו ראוי ונאות לחלל עליו השבת דהוא מסר עצמו למיתה בשביל התורה ונתקדש כל גופו. ודוק:

ד. מנחת חינוך מצוה רלו, בקומץ למנחה

נראה לכאורה, דאם אחד מאבד עצמו לדעת ויכול אחד להצילו, אפשר דאינו מוזהר על הלאו, לא מיבעיא דעל העשה "והשבותו" לרבות אבידת גופו ודאי אינו מצווה, כי העשה דהשבת אבידה אינה נוהגת בממון באבידה מדעת כמבואר בשו"ע חו"מ סי' [רס"א ס"ד], אלא אף על הלאו הזה אינו מוזהר, דמקשה הש"ס בסנהדרין שם "למה לי הלאו על טובע בנהר? הא מוהשבותו לו נפקא ליה לרבות אבידת גופו!" הא יכול לומר דנפקא מינה במאבד עצמו לדעת דאינו מצווה על [השבת] אבידת גופו, כמו דאינו מצווה על [השבת] אבידת ממון מדעת, א"כ על כן כתבה התורה הלאו הזה, אלא על כרחך דגם בלאו הזה אינו מוזהר ומצווה, כן נראה לי ברור.

ה. שו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן קנה:ו

והחידוש דין שהעלה המנ"ח בקומץ למנחה רל"ז, דמאבד ע"ל אין מחוייבין להצילו באמת לפע"ד צ"ע - חדא כאמור שזה שני הפיכים בנושא אחד, דאם יש אפשרות להצילו לא הוי עדיין מאע"ל, ועוד הלא מחוייבים להצילו מטעם לאפרושי מאיסורא שעשה, לאבד ע"ל

השערת "סכנה"

ו. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכח:ה

מכה שאינה של חלל, נשאלין בבקי ובחולה; ואין מחללין עליו שבת, עד שיאמר אחד מהם שהוא צריך לחילול, או שיעשה אצל אחד מהם סכנת נפשות. (וע"ל סימן תרי"ח).

מ"ב שכח:יז: סכנת נפשות - צ"ל ספק סכנת נפשות ור"ל דאפילו אומרים רק שמא יכבד עליו החולי ויסתכן נמי שרי

ז. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכח:י

כל חולי שהרופאים אומרים שהוא סכנה, אף על פי שהוא על הבשר מבחוץ, מחללין עליו את השבת
מ"ב שכח:כח: וכתב הרדב"ז ח"ד סימן ס"ו אם החולה אומר צריך אני לתרופה פלוגנית והרופא אומר א"צ שומעין לחולה אם לא שרופא אומר שאותה תרופה תזיקהו אזי שומעין לרופא

ח. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכח:י

ויש מי שאומר שאין צריך מומחה, דכל בני אדם חשובים מומחין קצת, וספק נפשות להקל
מ"ב שכח:כז: שא"צ מומחה - ומ"מ דוקא כשיאמר שמכיר באותו חולי כמ"ש סימן תרי"ח וגם אינו נאמן להכחיש המומחה אפילו להקל